

Erfgoedvrijwilligers Flevoland in beeld

Een vragenlijstonderzoek naar
erfgoedvrijwilligers in Flevoland

Erfgoedvrijwilligers Flevoland in beeld

Een vragenlijstonderzoek naar
erfgoedvrijwilligers in Flevoland

Mirjam Smulders

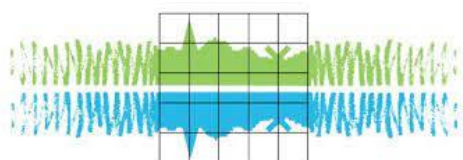
Fleur Aarts

Henk Vinken

Bianca Koomen

Colofon

Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants hebben dit onderzoek verricht in opdracht van

Landschapsbeheer Flevoland

Auteurs

Mirjam Smulders
Fleur Aarts
Henk Vinken
Bianca Koomen

Foto omslag

De Groene Kathedraal in Almere, van Marinus Boezem, Shutterstock

Datum

mei 2023

© 2023 Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon-telos.nl / www.henkinken.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Onderzoeksvraag	1
1.2	Onderzoeksmethode	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Erfgoedvrijwilligers in beeld	3
2.1	Achtergrondkenmerken van de erfgoedvrijwilligers	3
2.2	Type organisatie	7
2.3	Activiteiten	10
2.4	Motivaties en drijfveren	11
2.5	Impact COVID-19	13
2.6	Ondersteuning en samenwerking	15
	Bijlage A Onderzoeksverantwoording	17

1 Inleiding

In het voorjaar van 2022 is door het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants een pionierend onderzoek uitgevoerd in de provincie Zuid-Holland naar meer inzicht in de erfgoedvrijwilligers in die provincie¹. De insteek van het onderzoek van Erfgoedhuis Zuid-Holland was van meet af aan om de aanpak uit te breiden naar de andere provincies, om zo tot een beter landelijk dekkend beeld te komen van de erfgoedvrijwilligers en de betekenis die hun werk voor de erfgoedsector heeft. Momenteel wordt het onderzoek herhaald in de overige 11 provincies, om zo per provincie én uiteindelijk landelijk meer beeld te krijgen van de omvang en inzet van de erfgoedvrijwilligers. In dit deelrapport zijn de resultaten van het vragenlijstonderzoek in Flevoland te vinden. Nadat alle deelonderzoeken zijn uitgevoerd, volgt een overkoepelend rapportage voor de erfgoedvrijwilligers in het gehele land, waarin we de resultaten van de verschillende deelonderzoeken combineren. Hierin zullen we ook een overkoepelende beschouwing geven en aanbevelingen formuleren.

Onderzoek in Flevoland vanuit Landschapsbeheer Flevoland

Stichting Landschapsbeheer Flevoland is ons aanspreekpunt voor het onderzoek in Flevoland. Landschapsbeheer Flevoland zorgt voor behoud, beheer en ontwikkeling van de natuur en het landschap binnen de provincie. Dat doen ze vanuit samenwerking en via de inzet van vele vrijwilligers. Ook werkt de stichting aan projecten die aansluiten bij bestaand overheidsbeleid of input leveren voor nieuw beleid. De missie van de stichting is: “*Samen werken aan actieve zorg voor ons landschap*”².

1.1 Onderzoeksvraag

De centrale vraag van het onderzoek is: *Hoe ziet de totale samenstelling van het vrijwilligersbestand van erfgoedinstellingen in Flevoland in 2022 eruit?*

Om deze centrale vraag te kunnen beantwoorden, zijn er een aantal deelvragen. De eerste drie van deze deelvragen hebben betrekking op het in beeld brengen van het aantal vrijwilligers en hun ureninzet. De overige vijf deelvragen hebben betrekking op het in beeld krijgen van de achtergrond en drijfveren van de erfgoedvrijwilligers:

1. Hoeveel vrijwilligers zijn er in totaal werkzaam in de erfgoedsector in Flevoland?
2. Hoe zijn deze vrijwilligers verdeeld over de verschillende soorten erfgoedinstellingen en typen erfgoed?
 - a. Soort erfgoed: materieel en immaterieel
 - b. Soort organisatie: musea, archieven en historische verenigingen
 - c. Thema van het erfgoed: archeologie, funerair, gebouwd, etc.
3. Wat is de inzet van de vrijwilligers (aantal uren)?
4. Hoe zijn deze vrijwilligers verdeeld over demografische gegevens? (leeftijd, geslacht, etnische achtergrond, woonplaats, etc.)

¹ Zie hier: <https://www.erfgoedhuis-zh.nl/onderzoek-erfgoedvrijwilligers>

² Zie hier: <https://www.landschapsbeheerflevoland.nl/organisatie-landschapsbeheer-flevoland/visie-landschapsbeheer-flevoland.html>

5. Hoe zijn deze vrijwilligers verdeeld over de verschillende soorten rollen en functies? (digitaliseren, publieksbereik, educatie, onderzoek, archiveren, etc.)
6. Wat zijn de drijfveren van vrijwilligers om zich in te zetten?
7. Wat is de betrokkenheid van de vrijwilligers (hoe lang zijn ze werkzaam bij de organisatie)?
8. Welke impact heeft de COVID-19 pandemie gehad op het vrijwilligersbestand?

1.2 Onderzoeksmethode

Om genoemde onderzoeksvragen te beantwoorden, brengen we verschillende en tot op heden versnipperde informatiebronnen bij elkaar. We hebben de volgende onderzoeksmethoden toegepast:

1. **Inventarisatie koepelorganisaties***: Welke koepelorganisaties, samenwerkingsverbanden en platforms zijn er? Wie zijn hun leden? En hoe ziet het vrijwilligersbestand van deze leden eruit? Dit vragen we uit bij zowel landelijk georganiseerde koepels als provinciale koepels.
Let op: dit is geen onderdeel van deze rapportage en volgt separaat.
2. **Online vragenlijstonderzoek onder erfgoedorganisaties**: Hoeveel vrijwilligers werken er bij de erfgoedorganisatie? Wat zijn hun kenmerken, motivaties en drijfveren? Ook gaan we in dit onderzoek na wat de ervaren gevolgen van corona zijn. Het vragenlijstonderzoek is uitgevoerd via:
 - a. Een gerichte uitnodiging aan het adressenbestand van erfgoedorganisaties, aangeleverd door Landschapsbeheer Flevoland.
 - b. Open link naar de vragenlijst, ter verspreiding gestuurd via verschillende communicatie-uitingen van Landschapsbeheer Flevoland, zoals social media, nieuwsbrieven en via persoonlijke gesprekken.

*Waar we in dit rapport spreken over koepelorganisaties, bedoelen we ook andere samenwerkingsverbanden of samenwerkende platforms waarin erfgoed domeinen zich verenigen.

Een uitgebreide onderzoeksverantwoording is terug te vinden in bijlage A van dit rapport.

1.3 Leeswijzer

We presenteren in deze rapportage de resultaten van het vragenlijstonderzoek, met daarin de kenmerken van de vrijwilligers van de erfgoedorganisaties, motivaties, drijfveren en de ervaren gevolgen van de coronacrisis. In de bijlage van dit rapport besteden we aandacht aan de onderzoeksverantwoording.

Opmerking: gezien het gering aantal organisaties (28) dat de vragenlijst heeft ingevuld, rapporteren we in aantallen (n) en niet in percentages.

2 Erfgoedvrijwilligers in beeld

In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de 2.072 erfgoedvrijwilligers die betrokken zijn bij de 28 erfgoedorganisaties die de vragenlijst hebben ingevuld. We kijken naar de achtergrondkenmerken van de erfgoedvrijwilligers en naar hun motivaties en drijfveren om met erfgoed te werken. Ook schetsen we een beeld van de achtergrond van de erfgoedorganisaties: we kijken op welke wijze zij georganiseerd zijn en welk type activiteiten zij doen. Tot slot kijken we naar de ervaren gevolgen van de coronacrisis.

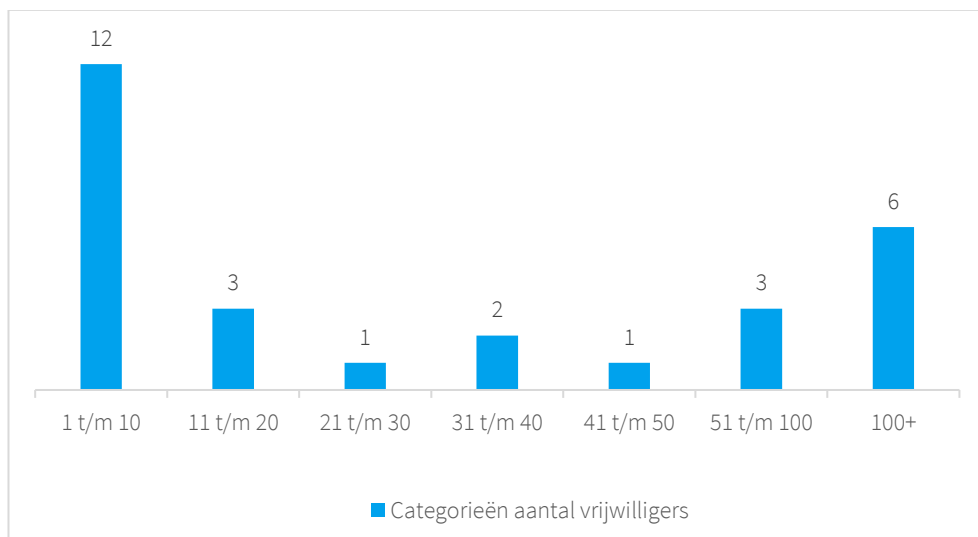
2.1 Achtergrondkenmerken van de erfgoedvrijwilligers

Waar komen erfgoedvrijwilligers vandaan? Wat is hun leeftijd, opleidingsniveau en culturele achtergrond? In deze paragraaf geven we meer inzicht in de achtergrond van de erfgoedvrijwilligers in Flevoland.

Aantal vrijwilligers

Om een beeld te krijgen van hoeveel vrijwilligers per organisatie werken, hebben we de vrijwilligers ingedeeld in grootteklassen. In onderstaand figuur is te zien dat er bij de meeste organisaties die de vragenlijst hebben ingevuld maximaal 10 vrijwilligers betrokken zijn (12 organisaties). Bij iets meer dan een vijfde van de organisaties zijn meer dan 100 vrijwilligers betrokken (6).

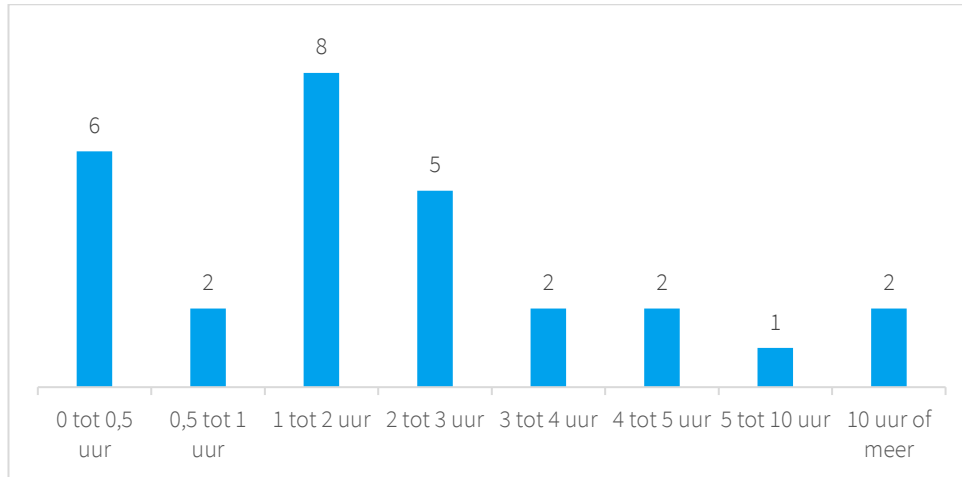
Figuur 1. Aantal vrijwilligers verbonden aan de erfgoedinstellingen op 1 september 2022 – gecategoriseerd naar grootteklassen (n = 28).

De meeste vrijwilligers werken tot 2 uur per week

Als we kijken hoeveel uur elke vrijwilliger gemiddeld per week werkt, dan zien we dat de meeste vrijwilligers tot 2 uur per week betrokken zijn bij de erfgoedorganisaties (bij 16 organisaties). Bij 12 organisaties zijn de vrijwilligers meer dan 2 uur per week betrokken.

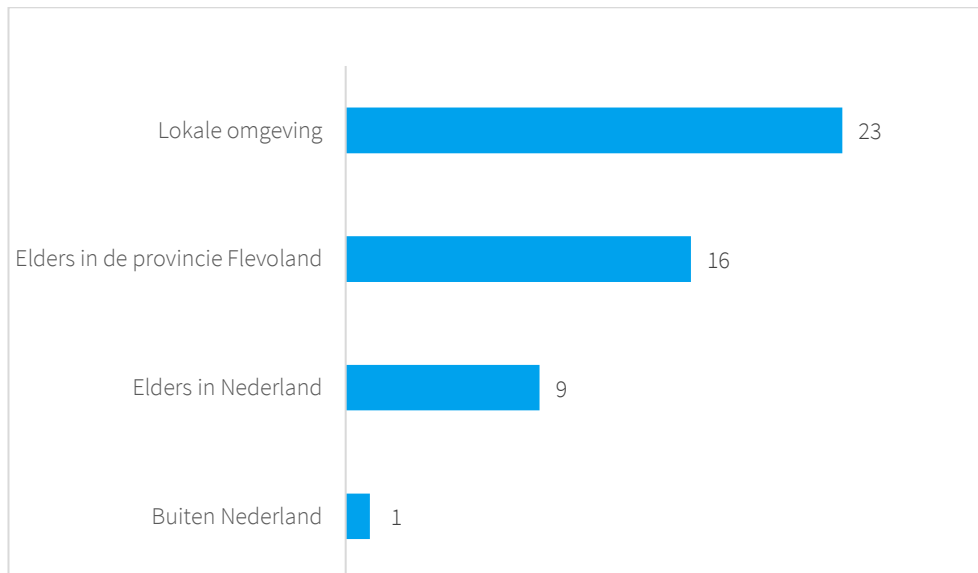
Figuur 2. Aantal uren per week per vrijwilliger (n = 28).

Erfgoedvrijwilligers vooral uit lokale omgeving

Veruit de meeste vrijwilligers die werkzaam zijn bij de erfgoedinstellingen, wonen in de plaats waar de instelling gevestigd is (bij 23 organisaties is dit het geval). Daarnaast geven iets meer dan de helft van de organisaties (16) aan dat de vrijwilligers uit de rest van de provincie Flevoland komt. Ook komt bij een derde van de organisaties (9) de vrijwilligers elders uit Nederland. Slechts 1 erfgoedinstelling heeft vrijwilligers uit het buitenland.³

Figuur 3. Woonplaats vrijwilligers (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28)

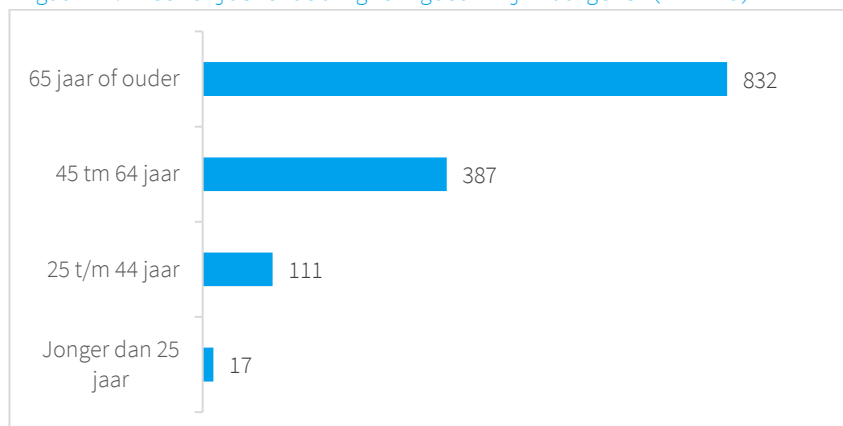

³ Let op, doordat de respondenten meerdere antwoorden konden aankruisen, sluiten de antwoordcategorieën elkaar niet uit en telt het totaal niet op tot 28 organisaties.

Vooral veel oudere erfgoedvrijwilligers

Van het totale aantal vrijwilligers (2.072), verspreid over de 28 erfgoedinstellingen, is 40% ouder dan 65 jaar (832 vrijwilligers). Ongeveer 15% is 45 tot 64 jaar oud (387 vrijwilligers). De jongere leeftijdsgroepen zijn minder vertegenwoordigd: 5% is tussen 26 en 44 jaar oud (111 vrijwilligers) en minder dan 1% van het aantal vrijwilligers is jonger dan 25 jaar (17 vrijwilligers).

Figuur 4. Leeftijdsverdeling erfgoedvrijwilligers (n = 26)*

* twee organisaties geven aan niet te weten wat de leeftijdsverdeling van de vrijwilligers binnen hun organisatie is.

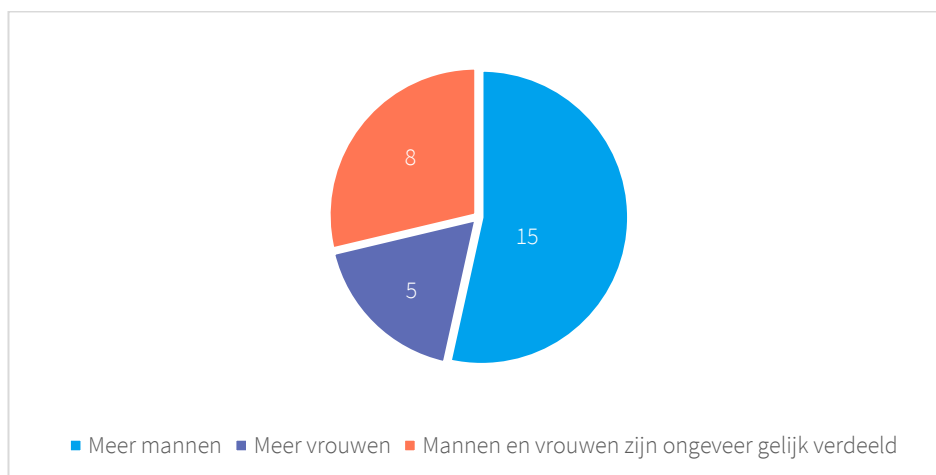
De grote vertegenwoordiging van oudere vrijwilligers komt sterk overeen met het landelijke beeld.⁴ Dat geldt ook voor het volgende: erfgoedvrijwilligers zijn vaker mannen.

Meer mannen dan vrouwen actief als erfgoedvrijwilliger

Iets meer dan de helft van de erfgoedorganisaties geeft aan dat de balans tussen mannelijke en vrouwelijke vrijwilligers scheef te noemen is: er zijn bij deze organisaties meer mannen onder de vrijwilligers. Een veel kleiner deel van de organisaties geeft aan dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn (5 organisaties). Bij bijna een derde van de instellingen is de verhouding tussen mannen en vrouwen in balans.

⁴ Zie onder andere Van den Broek, A. & Y. Gieles (2018). *Het culturele leven. 10 culturele domeinen gezien vanuit 14 kernthema's*. Den Haag: SCP.

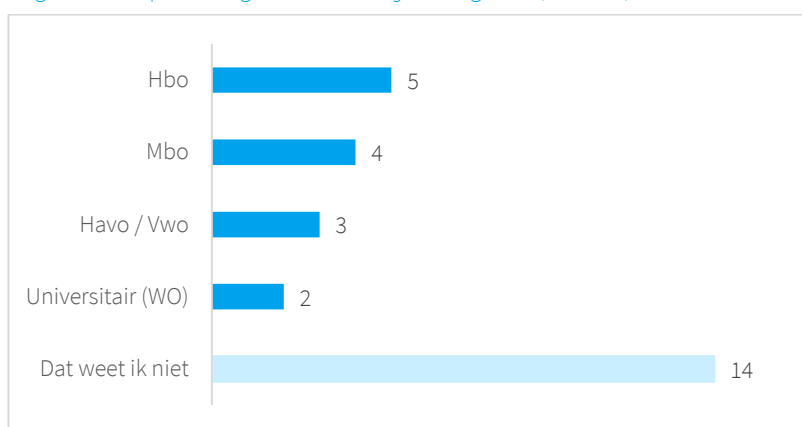
Figuur 5. Verdeling geslacht vrijwilligers (n = 28)

Erfgoedvrijwilligers zijn zowel theoretisch als praktisch opgeleid

Het vrijwilligersbestand van erfgoed in Flevoland kent een diversiteit aan opleidingsachtergronden. Zeven van de organisaties geven aan dat de vrijwilligers met name theoretisch opgeleid zijn (Hbo of Wo). Zeven andere erfgoedorganisaties geven aan dat de vrijwilligers met name praktisch opgeleid zijn (Mbo of middelbaar onderwijs). De helft van de organisaties geeft aan niet te weten wat het gemiddelde opleidingsniveau van de erfgoedvrijwilligers is.

Figuur 6. Opleidingsniveau vrijwilligers (n = 28)

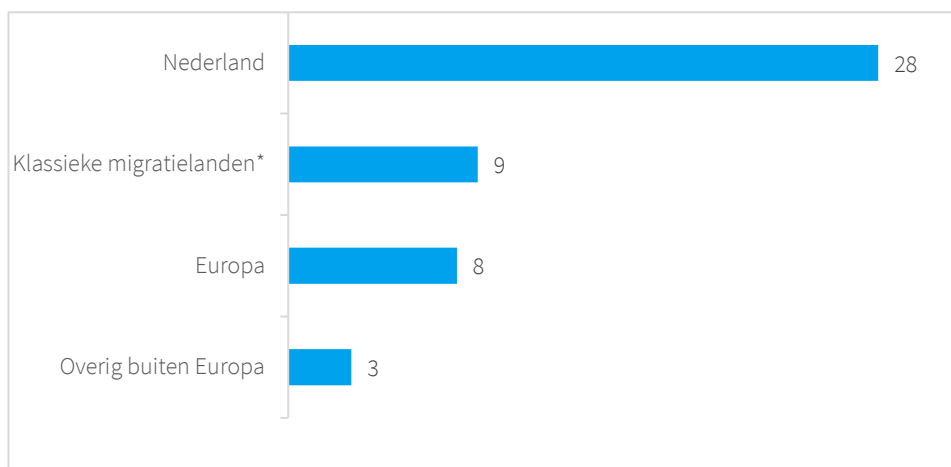

Erfgoedvrijwilligers vooral uit Nederland

Bij alle erfgoedorganisaties (28) zijn vrijwilligers van Nederlandse afkomst werkzaam. Verder geven 9 organisaties aan dat zij (ook) vrijwilligers met een nationaliteit uit één van de klassieke migratielanden⁵ werkzaam hebben. Bij 8 erfgoedinstellingen zijn (ook) erfgoedvrijwilligers met een nationaliteit uit een ander deel van Europa dan Nederland werkzaam en bij 3 erfgoedinstellingen met een nationaliteit van elders uit de wereld.

⁵ Onder klassieke migratielanden worden de volgende landen verstaan: Turkije, Marokko, Suriname, Indonesië en de Nederlandse Cariben.

Figuur 7. Welke culturele achtergronden⁶ zijn vertegenwoordigd in het vrijwilligersbestand? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28)

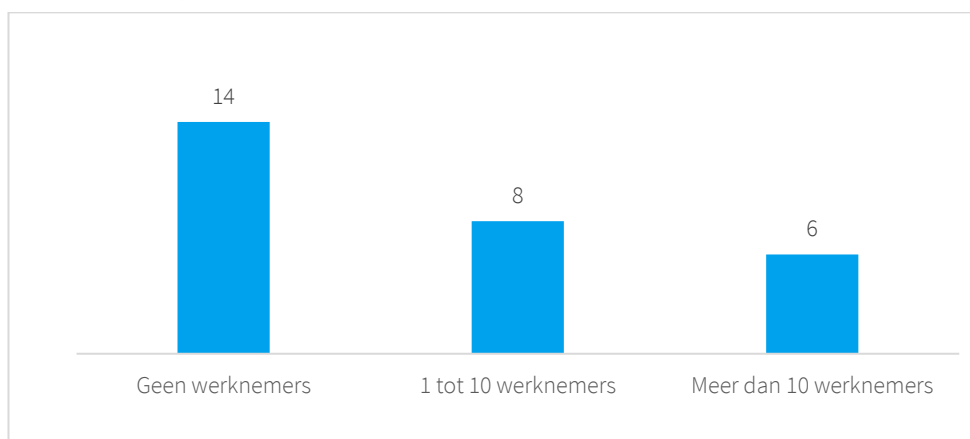
*Onder klassieke migratielanden worden de volgende landen verstaan: Turkije, Marokko, Suriname, Indonesië en de Nederlandse Cariben.

2.2 Type organisatie

Veel erfgoedorganisaties werken alleen met vrijwilligers

Om – naast inzicht in het aantal vrijwilligers – meer beeld te krijgen van betaalde krachten bij de erfgoedinstellingen, vroegen we hen naar een schatting van het aantal betaalde krachten. Het gaat hierbij om medewerkers in vaste dienst, tijdelijke dienst, projectcontracten en ingehuurde ZZP'ers. De helft van de erfgoedorganisaties werkt alleen met vrijwilligers (14 organisaties). Iets meer dan een kwart van de erfgoedinstellingen geeft aan 1 tot 10 werknemers te hebben die betaald werk verrichten (8). Zes erfgoedinstellingen hebben meer dan 10 werknemers die betaald werk verrichten.

Figuur 8. Kun je een inschatting maken van het aantal werkzame personen dat op 1 september 2022 betaald werk verrichtte bij jullie erfgoedinstelling? (n = 28).

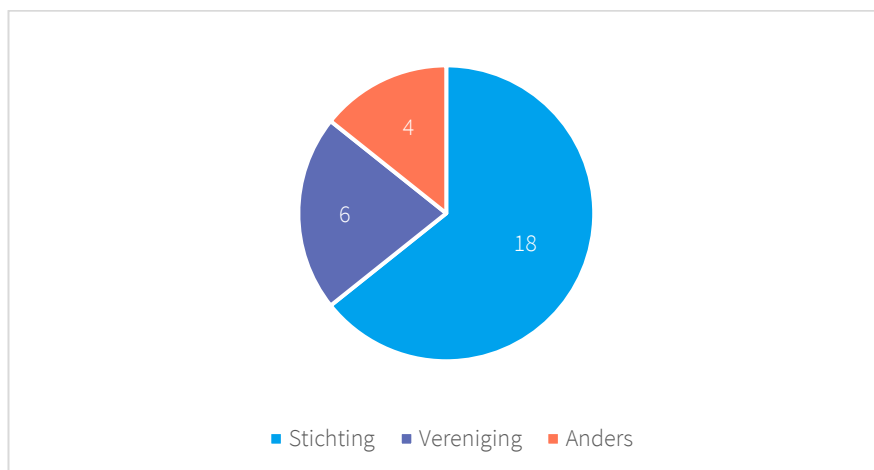

⁶ De antwoordcategorieën zijn gecategoriseerd naar de indeling die het CBS gebruikt: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/07/cbs-introduceert-nieuwe-indeling-bevolking-naar-herkomst>

Erfgoedorganisaties zijn vooral stichtingen

De meeste erfgoedorganisaties zijn georganiseerd als een stichting: dit geldt voor bijna driekwart van de erfgoedinstellingen (18). Een vijfde is georganiseerd als een vereniging (6). 4 organisaties geven aan dat hun erfgoedinstelling onderdeel is van een andere instelling (gemeente, universiteit, kerkgenootschap of overheidsinstelling).

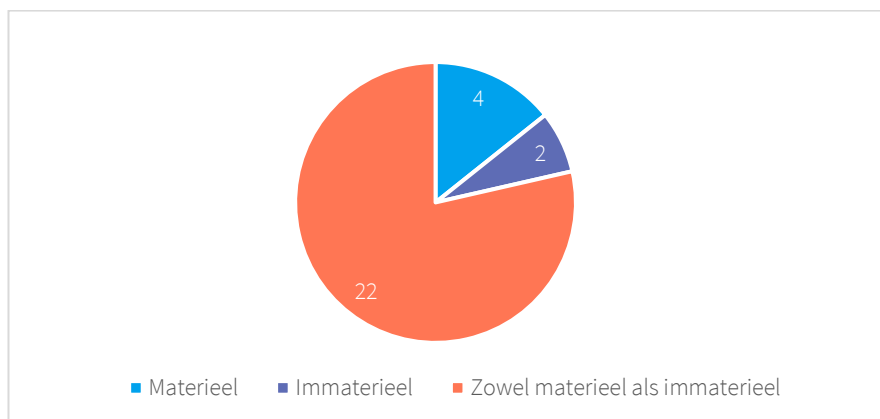
Figuur 9. Op welke manier is jullie erfgoedorganisatie georganiseerd? (N=28)

Organisaties werken met materieel én immaterieel erfgoed

We zien dat de meeste erfgoedinstellingen in Flevoland zich bezig houden met zowel materieel als immaterieel erfgoed (22 organisaties geven dit aan). Verder houden 4 erfgoedorganisaties zich bezig met enkel materieel erfgoed en 2 met enkel immaterieel erfgoed.

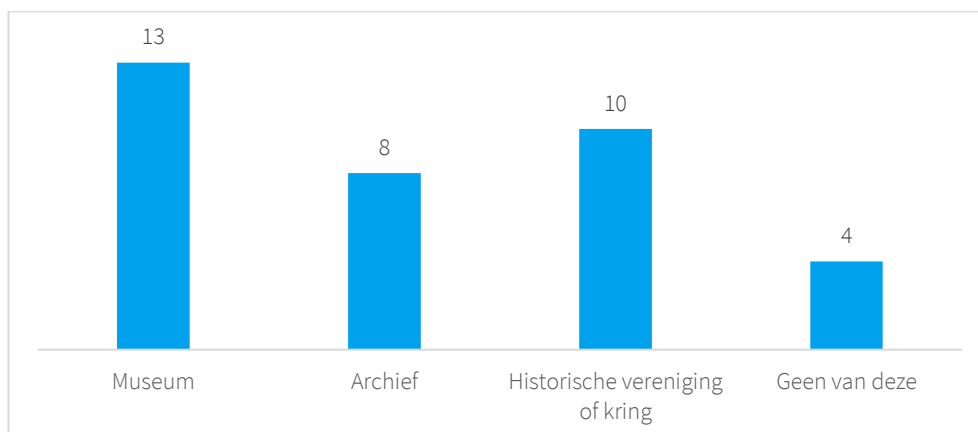
Figuur 10. Werkt jullie erfgoedinstelling met materieel of met immaterieel erfgoed? (N=28)

Verschillende type organisaties

De Flevolande organisaties zijn verschillende typen. Dertien organisaties identificeren zichzelf als een museum, tien geven aan een historische vereniging of kring te zijn en acht organisaties zijn een archief. Een combinatie van de type organisaties is ook mogelijk. Vier van de erfgoedorganisaties weet niet tot welk type organisatie zij behoren.

Figuur 11. Behoort jullie erfgoedinstelling tot de volgende type organisaties? (meerdere antwoorden mogelijk / n=28)

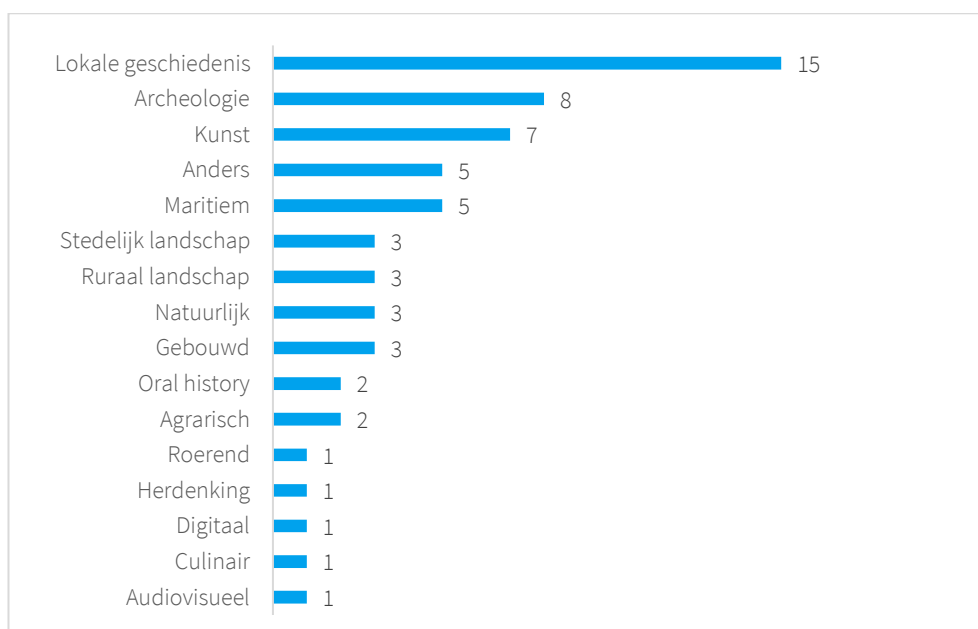

Erfgoedinstellingen vooral bezig met lokale geschiedenis

Als we de erfgoedinstellingen vragen met welke erfgoedthema's zij zich identificeren, dan geeft een merendeel van de instellingen aan dat zij zich bezighouden met de lokale geschiedenis (15 organisaties). Verder geven acht organisaties aan dat zij zich vooral bezig houden met archeologie en zeven houden zich voornamelijk bezig met kunst. Vijf organisaties geven een ander erfgoedthema aan, zoals digital art en technisch erfgoed.

Overigens typeert geen van de instellingen zich met de volgende thema's: funerair, industrieel, klinkend, mobiel en varend.

Figuur 12. Met welk van onderstaande thema's typeert jullie erfgoedinstelling zich het meest? (Maximaal 3 antwoorden mogelijk / n = 28)

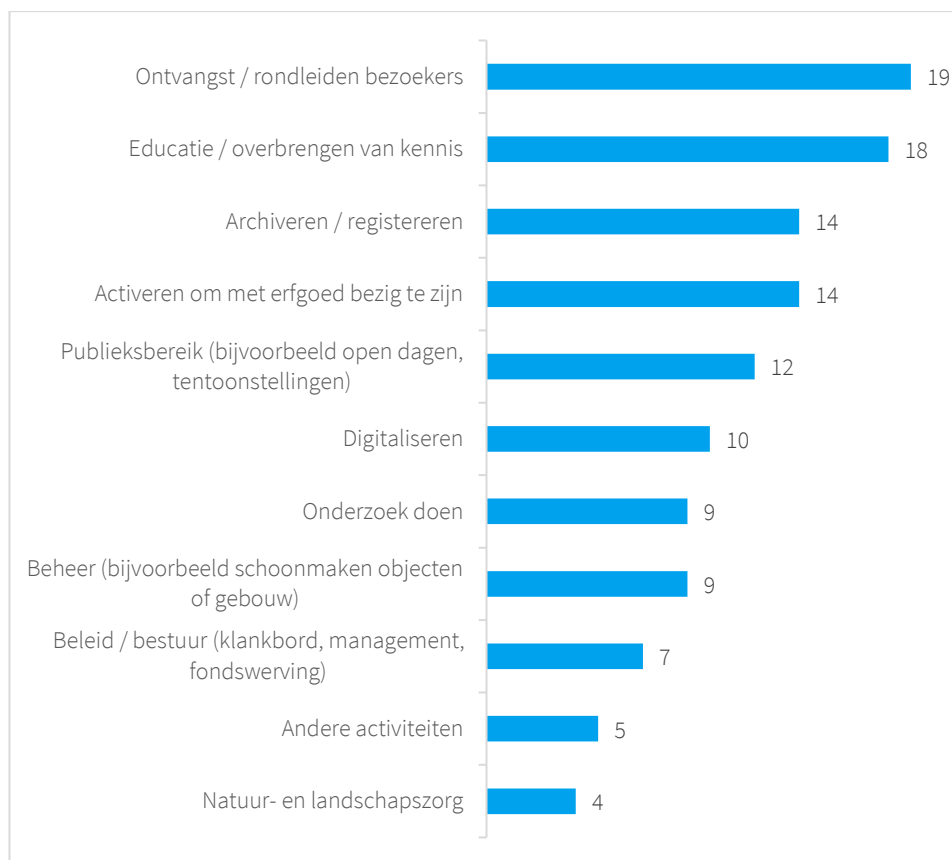

2.3 Activiteiten

Vrijwilligers doen veel verschillende activiteiten

Erfgoedvrijwilligers van de bevroegde instellingen doen veel verschillende activiteiten binnen de verschillende instellingen. We zien dat erfgoedvrijwilligers voornamelijk bezig zijn met het ontvangen en rondleiden van bezoekers (bij 19 organisaties) en educatieve activiteiten (bij 18 organisaties). Verder geeft de helft van de instellingen aan dat vrijwilligers werkzaam zijn rondom archiveren of registreren (14 organisaties), en activeren om met erfgoed bezig te zijn (14 organisaties). Tot slot worden nog wat andere activiteiten genoemd zoals het houden van lezingen, fotografie, en het bijhouden van de website.

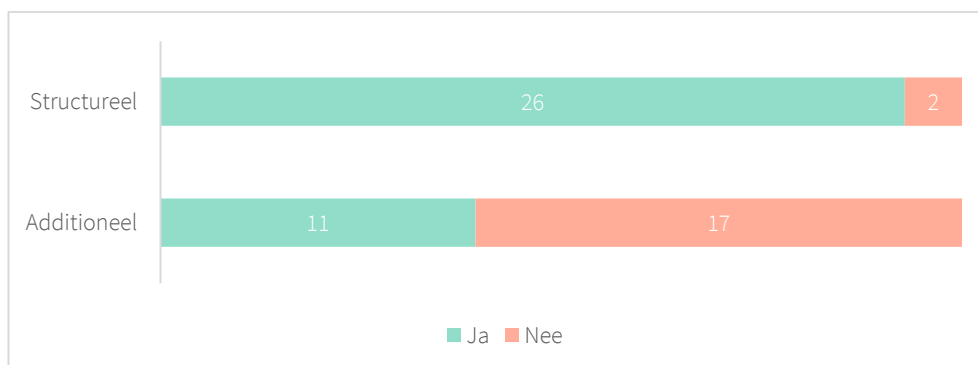
Figuur 13. Welke activiteiten worden binnen jullie erfgoedinstelling uitgevoerd door vrijwilligers? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28)

Erfgoedvrijwilligers worden ingezet voor structurele activiteiten

We vroegen de erfgoedorganisaties ook naar de invulling van de activiteiten die de erfgoedvrijwilligers voor hun rekening nemen. Bij veruit de meeste erfgoedinstellingen pakken de vrijwilligers structurele activiteiten op (26). Voorbeelden van structurele activiteiten zijn zaken zoals financiën, marketing, onderhoud of archiveren. Iets meer dan een derde van de instellingen geeft aan dat de erfgoedvrijwilligers additionele activiteiten uitvoeren waar de vaste medewerkers niet aan toe komen (11). Een voorbeeld van een additionele activiteit is het organiseren van een evenement.

Figuur 14. Voeren vrijwilligers structurele / additionele activiteiten binnen de organisatie uit? - (n = 28*).

2.4 Motivaties en drijfveren

Historisch verhaal vertellen en doorgeven en bewaren van erfgoed belangrijk

Wanneer we de erfgoedorganisaties vragen waarom de vrijwilligers binnen hun organisaties werken met erfgoed, is de voornaamste reden dat zij een historisch verhaal willen vertellen en bewaren (20 organisaties) en dat zij erfgoed willen doorgeven aan volgende generaties (19 organisaties). Daarnaast zijn het bevorderen van sociale contacten (bij 18 organisaties) en persoonlijke verrijking (bij 17 organisaties) ook belangrijke motivaties.

Traditie of nostalgie is volgens de erfgoedorganisaties een veel minder belangrijke motivatie van vrijwilligers om met erfgoed te werken. De erfgoedinstellingen die een andere reden noemen, noemen talentontwikkeling als motivatie, maar ook dat vrijwilligers mensen graag een fijne tijd mee willen geven.

Figuur 15. Waarom werken vrijwilligers binnen jouw instelling met erfgoed, denk je? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28)

Werken met vrijwilligers: financiële noodzaak én inzet van competenties

Het werken met vrijwilligers lijkt voor erfgoedorganisaties twee hoofdredenen te hebben. De eerste is financieel: 16 organisaties werken met vrijwilligers uit financiële noodzaak. De andere reden, die even vaak genoemd wordt, is dat er met vrijwilligers gewerkt wordt door hun specifieke expertise of competenties.

Verder wordt genoemd dat het een maatschappelijke verantwoordelijkheid van de organisatie is (15 organisaties geven dit aan). We zien dat het bevorderen van de gemeenschapszin en de sociale cohesie (9) en het bevorderen van sociale contacten (5) door minder organisaties genoemd worden.

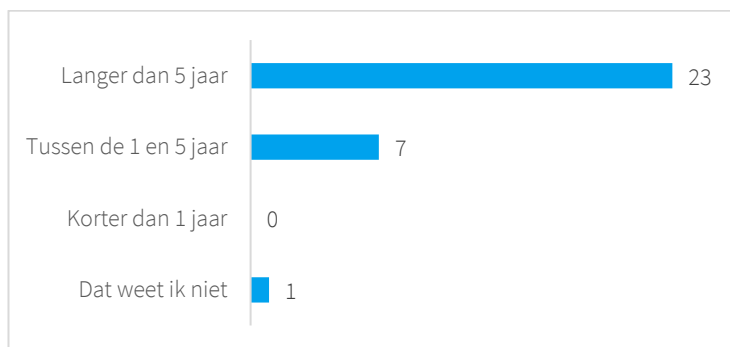
Figuur 16. Waarom werkt jouw instelling met vrijwilligers, denk je? – (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28*)

Erfgoedvrijwilligers zijn langdurig betrokken

Het merendeel van de erfgoedorganisaties geeft aan dat hun vrijwilligers over het algemeen langer dan vijf jaar betrokken zijn bij de organisatie (23). Een kwart geeft aan dat vrijwilligers (ook) tussen de 1 en 5 jaar betrokken zijn (7). Bij geen van de organisaties zijn vrijwilligers korter dan 1 jaar betrokken.

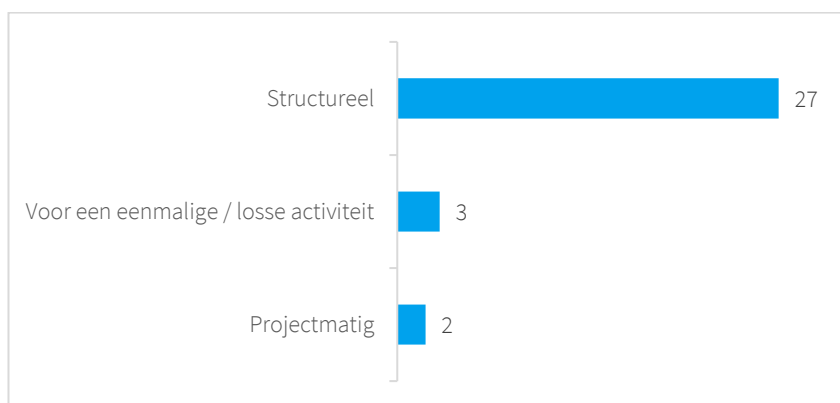
Figuur 17. Hoe lang zijn vrijwilligers over het algemeen betrokken bij jullie erfgoedinstelling? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28)

Structurele betrokkenheid van vrijwilligers

De erfgoedvrijwilligers zijn niet alleen langdurig betrokken, maar ook structureel. Op één na, geven alle organisaties aan dat vrijwilligers structureel betrokken worden. Bij een veel kleiner deel van de erfgoedorganisaties werken vrijwilligers (ook) op projectbasis (3) of eenmalig (2).

Figuur 18. Op welke manier zijn vrijwilligers over het algemeen betrokken bij jullie erfgoedinstelling? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 28)

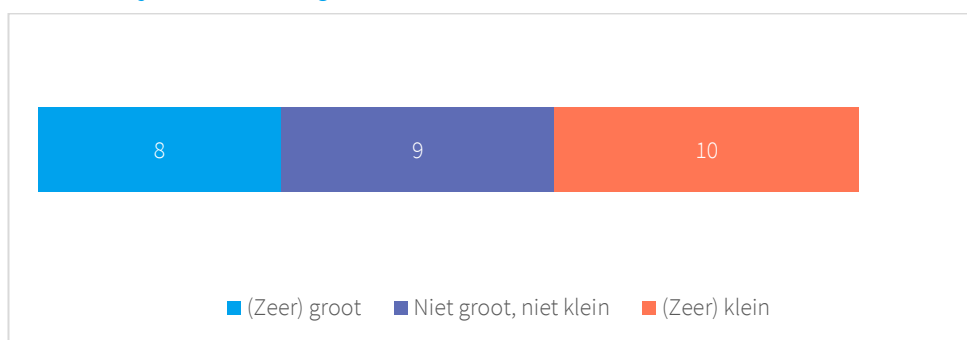

2.5 Impact COVID-19

Coronacrisis heeft impact op erfgoedorganisaties

De impact van de coronacrisis op de erfgoedorganisaties is verdeeld. 10 erfgoedinstellingen ervaren een kleine impact van de coronacrisis op hun organisatie, 8 instellingen ervaren een grote impact. Eén erfgoedinstelling weet (nog) niet welke impact de coronacrisis heeft gehad op hun organisatie.

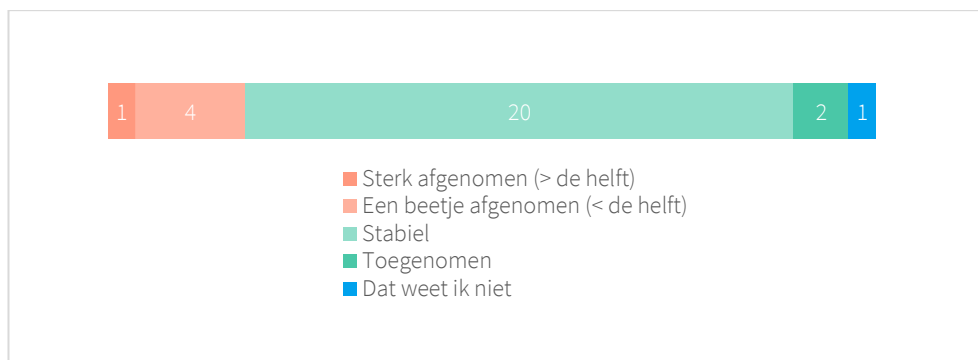
Figuur 19. In algemene zin, hoe groot is de impact van de coronacrisis op jouw instelling tot nu toe? (n = 28)

Aantal vrijwilligers is stabiel sinds het uitbreken van corona

Ondanks dat veel erfgoedorganisaties impact ervaren, is het aantal vrijwilligers sinds het uitbreken van de coronacrisis bij bijna driekwart van de organisaties stabiel. Bij twee van de ondervraagde organisaties is het aantal vrijwilligers zelfs toegenomen. Vijf organisaties geven aan dat het aantal vrijwilligers is gedaald sinds het uitbreken van de pandemie.

Figuur 20. Hoe zou je de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers binnen jouw erfgoedinstelling omschrijven sinds⁷ het uitbreken van de COVID-19 pandemie? (n = 28)

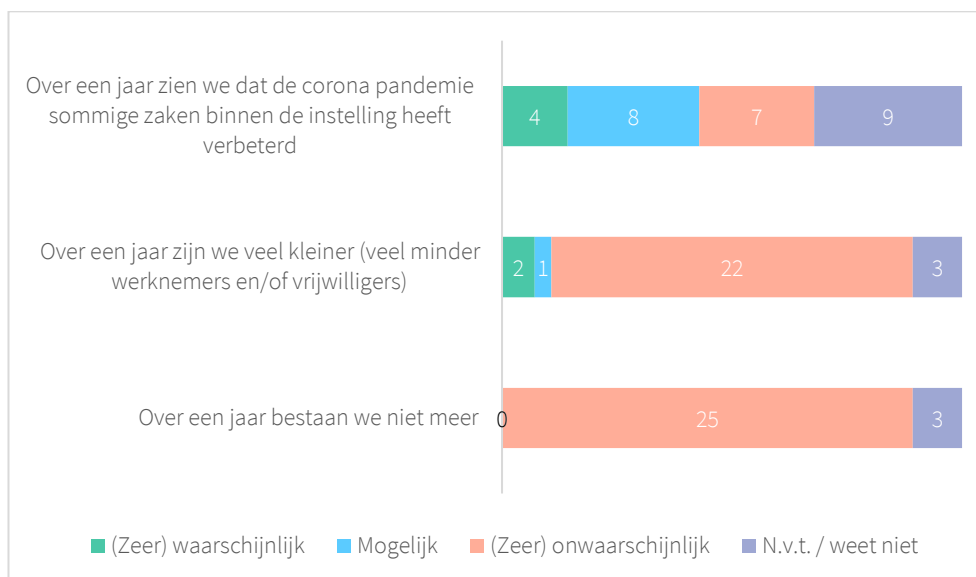
Respondenten geven aan dat met name de wat oudere vrijwilligers zijn gestopt met het werken als vrijwilliger. De reden daarvoor is dat zij moesten letten op hun eigen gezondheid.

Erfgoedorganisaties zijn optimistisch over de toekomst.

We zien dat het scenario “*over een jaar bestaan we niet meer*” door alle respondenten als (zeer) onwaarschijnlijk wordt geschat. Verder blijkt dat 2 instellingen verwachten dat de coronapandemie de organisatie kleiner zal worden, en geeft 1 erfgoedorganisatie aan dat ze over een jaar zien dat de coronapandemie sommige zaken binnen de instelling heeft verbeterd. 9 Erfgoedinstellingen kunnen hier (nog) niks over te zeggen.

⁷ Let op: we vragen naar de ontwikkeling van het vrijwilligersbestand **sinds** het uitbreken van de coronacrisis. We weten dus niet of het aantal vrijwilligers is veranderd in vergelijking met **voor** de coronacrisis. Onderzoek van het CBS onder musea laat bijvoorbeeld zien dat het aantal vrijwilligers is afgenomen van 646 FTE naar 434 FTE over de periode 2019-2020. We kunnen aannemen dat dit voor andere erfgoed domeinen tevens het geval is. Zie hier: https://www.cbs.nl/-/media/_excel/2022/12/musea-2009-2020.xlsx

Figuur 21. Hoe waarschijnlijk acht je de volgende scenario's voor jouw instelling? - aantal (zeer) waarschijnlijk (N=28)

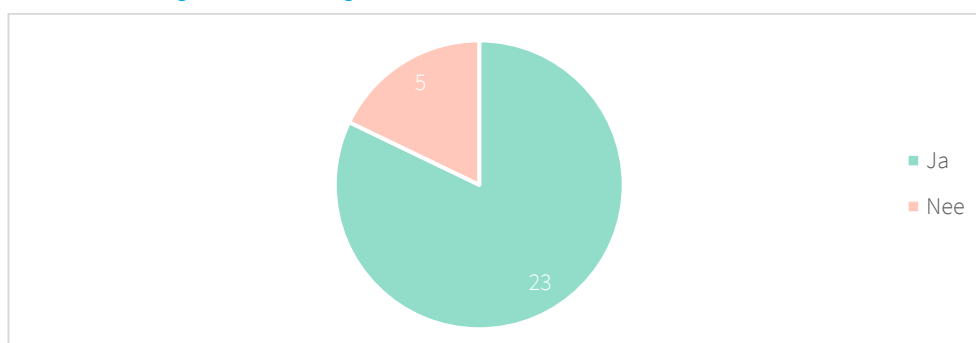

2.6 Ondersteuning en samenwerking

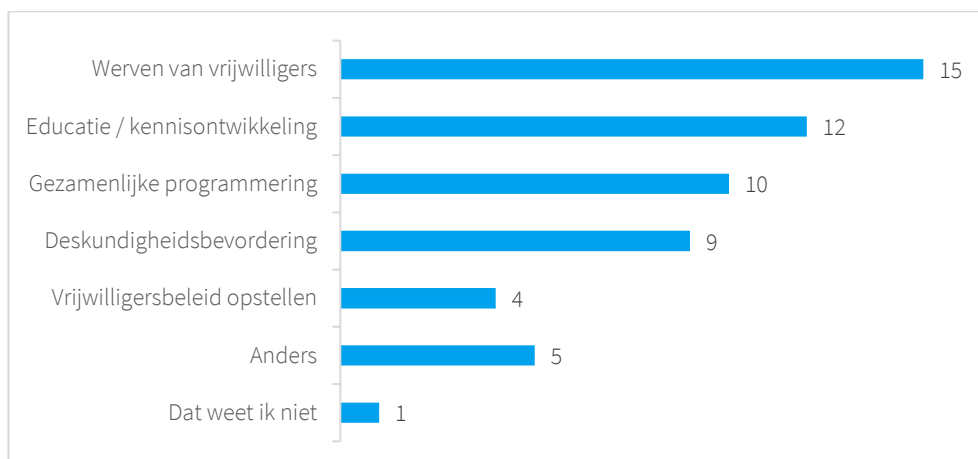
Erfgoedinstellingen hebben behoefte aan ondersteuning

Het merendeel van de erfgoedinstellingen heeft behoefte aan ondersteuning vanuit de provincie Flevoland via een provinciaal erfgoedprogramma (23 organisaties). Deze ondersteuning zou dan met name plaats moeten vinden op het gebied van het werven van vrijwilligers (15 organisaties geven dit aan) en educatie / kennisontwikkeling (12 geven dit aan). Andere vormen van ondersteuning waar erfgoedorganisaties behoefte aan hebben, zijn ondersteuning bij het opleiden van vrijwilligers of werknemers, netwerkondersteuning en fondsenwerving.

Figuur 22. In Flevoland bestaat momenteel nog geen provinciaal programma om erfgoedinstellingen te ondersteunen. Heeft jullie erfgoedinstelling hier behoefte aan? (N=28)

Figuur 23. Op welke onderwerpen hebben jullie behoefte aan ondersteuning vanuit een provinciaal ondersteuningsprogramma?* (N=23)

*Alleen gevraagd aan de respondenten die behoefte hebben aan een provinciaal programma.

Erfgoedinstellingen willen kennis en ervaringen met elkaar uitwisselen

Op het gebied van samenwerking, wil het merendeel van de erfgoedinstellingen kennis en ervaringen met elkaar uitwisselen (24 organisaties). Ook geven zij aan dat zij graag samen hun zichtbaarheid willen vergroten (15) en activiteiten willen afstemmen (15). Geen van de erfgoedinstellingen wil samenwerken in het besturen van hun organisatie.

Figuur 24. Welke mogelijkheden en kansen zien jullie met andere erfgoedinstellingen in Flevoland? (N=28).

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants hebben in samenwerking met Landschapsbeheer Flevoland onderzoek verricht naar het erfgoedvrijwilligersbestand in de provincie Flevoland. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van verschillende onderzoeksmethoden. In dit rapport zijn de resultaten van het vragenlijstonderzoek te vinden. De inventarisatie naar het vrijwilligersbestand in Flevoland volgt later separaat.

Vragenlijstonderzoek

De vragenlijst van dit onderzoek is opgesteld op basis van het eerdere erfgoedonderzoek voor Erfgoedhuis Zuid-Holland en de geleerde lessen daaruit. De vragenlijst is aangevuld met maatwerkvragen, welke zijn opgesteld in samenspraak met de betrokkenen van Landschapsbeheer Flevoland en de onderzoekers van Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants.

De vragenlijst is via twee manieren verspreid. Enerzijds is de vragenlijst verspreid aan het adressenbestand van Landschapsbeheer Flevoland. Het gehele adressenbestand kreeg een persoonlijke link om de vragenlijst in te vullen. Hierdoor kon bijgehouden worden wie de vragenlijst had ingevuld en wie niet. Anderzijds is gewerkt middels een open (anonieme) link. Deze open link is verspreid via de (social) media kanalen en persoonlijke effort van Landschapsbeheer Flevoland om zo de respons te versterken.

De vragenlijst stond open van maandag 30 januari tot maandag 27 februari 2023. In totaal hebben 28 erfgoedorganisaties meegedaan aan het vragenlijstonderzoek. In onderstaande tabel is de respons naar type vragenlijst te vinden.

Tabel 1. Respons vragenlijstonderzoek

Type vragenlijst	Aantal respondenten	%
Persoonlijke link	24	86%
Open (anonieme) link	4	14%
Totale respons	28	

pyrrhula

RESEARCH CONSULTANTS

OPGERICHT IN
1947

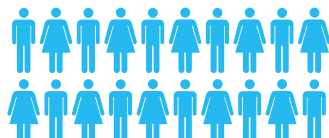
GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING

STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

30

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN

MET UNIVERSEITEN EN ANDERE
KENNISINSTELLINGEN

SPECIFIEKE THEMA'S

- > VEERKRACHT
- > RUIMTE EN ENERGIE
- > OMGEVING
- > ARBEID
- > CULTUUR
- > ERFGOED
- > MIGRATIE
- > PARTICIPATIE
- > JEUGD
- > STURING

ONZE OPDRACHTGEVERS

- > PROVINCIES
- > GEMEENTEN
- > ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- > FONDSEN

HET
pon | telos

Over Het PON & Telos

Maatschappelijke besluitvorming verbeteren

Wij zijn een sociale kennisonderneming in het hart van de samenleving. We beschouwen het als onze opdracht om maatschappelijke besluitvorming te verbeteren. Dat doen we door wetenschappelijke kennis met kennis van de praktijk te verbinden. We zijn van data, feiten en cijfers, maar geven die altijd een gezicht. Waarbij iedere stem telt. Voorkeuren en meningen halen we op, onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methoden. Daarbij zijn we altijd gericht op duurzaamheid: de harmonieuze verbinding tussen sociale, ecologische en economische doelstellingen. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van samenleven, nu en in de toekomst.

Met een multidisciplinair en creatief team van bijna 30 adviseurs en onderzoekers werken we vooral voor lokale en regionale overheden in Nederland (met een sterke kennispositie in Noord-Brabant), maar ook voor corporaties, banken, zorg- en welzijnsinstellingen, fondsen en maatschappelijke organisaties. We werken daarbij intensief samen met universiteiten en andere kennisinstellingen en zijn officieel partner van Tilburg University. Met onze kennis en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon-telos.nl
hetpon-telos.nl